

Előfizetési ár:

Egész évre..... 6 frt — kr.

Félévre ..... 3 frt — kr.

Negyedévre..... 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 12 kr.

K O R U N K

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAPON.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Budapest,
IV. szarka-utca 5. szám.Kéziratok nem adatnak
vissza.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Kador Sándor.

Még néhány szó a pályaválasztásról.

Mult alkalommal futólag érintettük, hogy az egyetem jogi és bölcsészeti facultása már annyira elárasztotta hazánkat apostolaival, hogy e miatt körtünet mutatkozik társadalmunkban.

Az még szerencse, hogy legtöbben önmagukat vádolják sorsuk miatt; mert szabadságukban állott volna akármi más pályát is választani, hol a *conditio sine qua non-t*, a mindennapi kenyeret, cum quo vivimus, vigemusque, könnyebben megtalálhatták volna.

Ámde sokan megfélekednek Spinoza determinizmusáról, mely alul pedig teljesen egyetlenség *szabad, független* lény sem huzhatja ki magát, s habár mi semmiféle determinista világnézetnek hívei nem vagyunk, azonban igen egyoldalú gondolkodásuaknak kellene lennünk, ha az általános érintő körülmények hatását tagadni mernők; sőt ellenkezőleg, nagyon is jól tudjuk, hogy az embernek minden, fönne kérkedőleg hánytorgatott szabadsága mellett is legtöbbször a körülmények vaskényszerre által kell magát bizonyos dolgokra elhatározni.

Legnagyobb vaskényszer pedig nálunk Magyarországon az *előítélet, a hiu, bitang ambitio*, mely az ázsiai kasztrendszer nálunk is életben tartja, csak hogy mi *nyugati* műveltségünk mellett szégyeljük a kasztrendszer még emlegetni is, mert már annyi *finomságunk* van, hogy ugyanazokra a fogalmakra több *jelényünk* is van, pl. kinek a bőrét kellene lehuzni egészséges spartai társadalmi felfogás szerint, mert éjjel nappal dözsöl s a társadalomnak csak zsirját szívja, arra a modern művelt finomság azt mondja, hogy *korhely*, de máskülönben áldott hasznos ember, senki sem tud oly kellemesen *udvarolni*, mint ő.

Innét aztán mily könnyű módon fejlődik a kasztrendszer, azt mindenki beláthatja.

Vannak oly léha, sötét bitangok, kiknek szívében soha egy emelkedettebb érzelm, agyában egy magasabb gondolat meg nem fogamzik, fejüket akár mint a tököt gurítani

lehetne, de a *modern finomság* fény-mázával úgy be vannak kenve, hogy szószátyárságuk *magas művészetével* ellenállhatatlanul hódítanak a „művelt körökben“ oly annyira, hogy végre *nem mindennapi lénynek*, sőt legtöbb esetben *geninek* kürtölik ki s ily nagy szellemek számára, melyik *mama* nem iparkodnék egyengetni az utat a Parnassusra vagy pedig elevenen a pantheonba, holott Krisztus Urunk *bemehetne* akármelyikkel *Jeruzsálembe*.

Azt gondolja valaki, hogy e *gurítani való félistenek* elmennek rongyot szedni? — Nagyon csalódik az a valaki. Ezek a nagy szellemek a *protectio lélekvesztőjén* oly szépen becsónakáznak a *révbe*, mint annak a rendje s még örülhet a társadalom, hogy a sok pessimista helyett *nevelhet* érdemes igazi *modern bölcséket*, kiknek méltatlanul beléven tömve gyomruk, különféle méltóságokkal, méltán ragyog előttük minden rózsaszinben s valóban megérdemelnék, hogy a sors úgy bunkózza le őket, mint akármely más ökröt, ha még ők sem lennének optimisták.

Hogy a kasztrendszer nálunk is megpillanthatja mindenki, a kinek igazi szeme van, ebből a kis gondolatfuttatásból is kitünik.

Mondjon nekünk valaki csak egyetlenség előkelő állásu embert, (nem is szükséges, hogy főispán vagy valami hozzá hasonló dignitás legyen), kinek fia elment volna rongyot szedni, vagy pedig beült volna valami iparos műhelybe s ott tehetségéhez képest a társadalomnak hasznos tagjává fejlődhetett volna, már pedig azt csak nem merné senki sem állítani, ha 25 hosszú szekér tapasztalati filozófiát bekanalazott is, hogy minden érdemes apának érdemes, hozzá illő fia van s így megérdemli, hogy a társadalom azon rétegébe jusson, mely a fejet képviseli, sőt, az egyszer adjunk igazat Darwin *ö ex cellentiájának is*, ha az alany fejlettségének tetőpontját rendkívül megfeszített szellemi munka által éri el, az agy megbénul, s a sarjadékokban annak tompa működése elég gyakran tapasztalható.

Már pedig az csakugyan kórságos jelenségeket idéz elő a társadalomban,

ha ilyen elemek abba a kategoriába helyeztetnek, melynek feladata a gondolkodás, tehát a fejnek, az agynak funkciót végezni.

Ebből tehát látjuk, hogy társadalmi bünt követnek el mindazon apák, kik hiu, bitang előítéletből sarjadékaikat minden áron az ugynevezett *magasabb légkörbe* erőszakolják, hol azok csakis arra szolgálnak, hogy más, érdemesebb embereket onnét a társadalom *pirító gyalázatára leszorítsanak*, s kényszerítsék annak a jogos, erkölcsi dinamitgyártásnak megtanulására, mit *irigységnek* tudna elnevezni egy üresfejű modern pöffeszkedő, de ki, hogy nem érdemli meg azt, hogy a társadalom fejét képező elemek között mint tényező szerepeljen, a társadalom láthatárán már is itt-ott sustorgó socializmus villámai majd befogják szomoruan bizonyítani, de nekünk okulni akkor már késő lesz.

Hazánk természetadta viszonyai soha sem lesznek olyanak, hogy a *társadalom feji része nagyobb* lehessen a test egyéb alkatrészeinek összességénél, de nem is szükséges ez, sőt napjaink már is szomoruan a mellett bizonyítanak, hogy a társadalom *feji része már is tultengő, beteges állapotban van*, tehát, ha már a fejet egyelőre szorítani nem is lehet, mert meghalni senki sem óhajt, de legalább a társadalom fejének bozontos haját becsületesen lenyírhatják mindazok, kik az ifjakat az egyetem említett facultásai iránt kellőleg fölvilágosítják s oly pályára buzdítják, hol a becsületes munka bizonynyal meghozza izletes gyümölcsét.

Hogy a papi és katonai pálya iránt leghelyesebb most érdeklődni, ha már valakinek nehéz lenne a többi között a választás, arra nem is akarunk szót vesztegetni; mert biztos kenyérrel kecsegtető pálya mindkettő, ha valakinek hajlama van irántuk.

Igaz, hogy az utóbbinak erkölcsi létjogához a filozofus a család alapítás oly nehéz feltételei miatt könnyen hozzá szólhatna, de ezt kár volna bolygatni; mert amannak coelibatusát rectificálja, mindkettőt pedig legjobban rectificálja az a kórságos szomorú valóság modern társadalmunkban, hogy az egyedül erkölcsösnek

vallott családi életet ugyis oly kevesen valósíthatják meg a kellő időpontban, hogy maholnap csakugy hemzsegnek a fiatal urak s nem győznek egy-egy élelmesebb ur naplót írni.

Különb is a nagy mindenségben olyan jelenségek mutatkoznak, kivált az erkölcsi világ dolgaiban, hogy sohasem volt nagyobb szüksége a társadalomnak igaz, Krisztus szíve szerinti papokra mint napjainkban, kik az ördög által elhintett tudománynak: a materializmusnak, az atheizmusnak, a modern epikureizmusnak bódító maszlagát igazi vallásos kedélyű tanárok és tanítók segítségével a társadalom szívéből kitépik, s helyébe a legszebb, legillatosabb virágnak: az igazi Isten- és emberszeretnek bőven termő magvait hintsek. — Hogy e magvak azonban egyhamar anynyira kikelnének és fölvirulnának, hogy a katonaságnak minden reménye elfonnyadna a tevékenységre való kilátásra vonatkozólag, fájdalom, az önzésnek öröktől fogva a levegőben lengő rothadó párái miatt mi éppen napjainkban legkevésbé merjük reményleni.

Kozáry József.

Gróf Gvadányi József élete.

Irta: KOVÁCS DÉNES.

(Mutatvány a szerzőnek most megjelent tanulmányából.)

A nemzeti muzeum könyvtárának előcsarnokában Magyarország jeleseinek arcképei közt egy kis rézmetszetű kép vonja magára figyelmünket. Patriarchális, mosolygó arcú öreg urat ábrázol, kinek széles, magas ivetű homlokáról az ész, nyílt tekintetű apró

szemeiből a kedély derüje sugárzik. Haja mult századi divat szerint két oldalt föl van göndörítve, míg hátul pántlikás fonadékban csüng alá. Jóságot kifejező ajka fölött tömött, hegyesre kifent bajusz ékeskedik. Vállas, zömök termetét prémes, sujtásozott magyar huszár-bekecs fűdi. A kép felső részén e jellemző czimirat áll: „Amennyit Mársnak, annyit Apollónak,” míg alant a megörökített férfi neve, s ágyuk és más hadi szerek békes szomszédságában, műveinek czimeit olvasgatók.

E kised kép irodalmunk történetének egyik legérdekesebb, s még eddig kevésbé méltatott alakját: gróf Gvadányi József magyar lovas generálist ábrázolja. Életéről nyomósabban nem irt senki, műveiről az Arany János ismeretesen kívül (Gvadányi. Prózai dolgozatok. 297. l.) alig jelent meg számottevő munka. Pedig neve közzsájon forog most is, s műveire hivatkoznak gyakran. De a mily sokan olvasták, éppen oly kevesen olvassák most. Jól lehet tanulságot, élvezetet merithet belőlük a modern olvasó is. S a jelen értekezés, míg egyrészt e művek iránti érdek fölkelését, másrészt az összes fennmaradt adatok felhasználásával, Gvadányi életének megírását célozza.

Gvadányi József a legelőbbkelő olasz nemes családok egyikéből származott.* A családnak három: örgrófi, grófi és köznemesi ága, de közös eredete volt. Ősi fészükük Toskánában feküdt, melyet azonban a tizenhetedik század folyamán végkép odahagytak, s idegen földön telepedtek meg. Csak a grófi ág maradt hű ősi tűzhelyéhez, s ennek egyik sarja Guadagni János a papi pályán a bibornokságig emelkedett. A nemesi ág Franciaországba szakadt, s Lyon környékén elvonultan gazdálkodott. Egyik tagja, Guadagni Tamás azonban csakhamar kilépett elszigeltségéből, s a páviai ütközet után ötvenezer tallér díjért I. Ferenc udvarmestere lett.

Az örgrófi ág feje, a mint magát olaszosan

* L'Advocat Historiai Dictionariuma. Ford. Mindszenti Sámuel. Komárom 1795. III. k. 429. l. Nagy Iván: Magyarország családai. II. k. Gvadányiról szóló czikk.

nevezte: Marchio Alexander de Guadagnis volt, tábornok az olasz hadseregben. De 1660 körül hazája kötelékéből kilépett, s Ausztriába jőve, III. Ferdinándnak ajánlotta fel szolgálatait. A császár kegyesen fogadta, s tábornoki ranggal alkalmazta hadseregében.

Mi okozta a család elszéledését, vajjon a családtagok egymásközti viszálykodása-e, vagy a viszonyokkal való meghasonlás? Nem tudjuk. Tény az, hogy Olaszországot elhagyták s hazájukba nem is tértek vissza többé.

Guadagni Sándor tábornok azonban nem sokáig szolgált az osztrák hadseregben. Az 1664-ben vívott szt.-gotthardi ütközett alkalmával, melyben Montecuculi fényes győzelmet aratott a törökön, hősi halállal mult ki. Fia, szintén Sándor, már ekkor őrnagy volt, de alig néhány év alatt tábornokságig vitte fel, s hűsége jutalmául I. Lipót a szendrői végvár kapitányának nevezte ki.

Ez állásban érte az a szerencse, hogy midőn III. Sobieszki lengyel király Bécs felszabadítása után győztes seregeivel hazafelé vonult, Jakab herceg fiával s kíséretével együtt nyolcz napig nála pihent meg. Guadagni Sándor fejedelmi módon fogadta és látta el magas vendégeit. Szobeiszki nem volt fukar az elismerésben, s a tábornok szives látását 1686 május 24 én a lengyel grófsággal hálálta meg. Czimeréhez pedig a lengyel fehér sast adta.

Alig egy évre ez esemény után nőül vette néhai ghymesi gróf Forgács Ádám borsodi főispán leányát, Dorottyát, s ekkor a magánéletbe vonult vissza. Rudabányán telepedett le, melyet feleségével kapott nászhozományképpen. Az 1687-iki országgyűléshez azután indigenatusért is folyamodott. Kérelmét Borsodmegye pártolólaj terjesztvén föl, az országgyűlés kedvező végzést hozott. Az 1678-iki 28-ik törvényczikk ugy a saját, mint törvényes utódai részére biztosította a magyar grófi diplomát.*

Guadagni Sándornak három fia volt: Sándor, Ádám és János. Mind a három katonai pályára lépett, melyet azonban házasságuk

* Podhraczký József: A Gvadányi nemzetségről Magyarországon. M. Ak. Ertesítő 1853. Aprilisi ülés.

A „KORUNK“ TÁRCZÁJA.

Anyag és erő.

(Satyra.)

Hát nincs Isten! Punctum! Egy szó annyi mint száz.

A sok „ultramontán“ h'jába is hadonáz.
Az csak pusztá frázis, rossz hypothesis volt,
Melyet „kába vakhű“, „sötét agyrém“ koholt,
A római pápák „félszeg“ találmánya...
Az okos embernek nincs szüksége rája.
A lélek, a szellem!... Bliktri! h'ü eszme,
A tudósok előtt régen el van veszte:
Mert köszönjük szépen az oly létet, dolgot,
Ami örökké csak feltételbe forgott.
Míg az anyag erő? Ez igen is örök,
Mert ez dominál ma minden porszem fölött.
„Felvilágosodtunk“, tudósokká lettünk,
Nem ismerünk többé felsőbb lényt felettünk.

A bolygót nagy utján anyag, erő hajtja.
Az Isten ujjának nyoma sincsen rajta.
Persze! hisz az utját össze-vissza járja,
Se idő, se rend nincs pályafutásába?
Csak rohan a tágas űrben nyakra-főre.
Míg lehulva nem lesz meteor belőle,
S valószínű az, hogy magától jött létre
Circiter lehet... ugy kétszáz ezer éve...

S vajjon honnan vette az anyagot, erőt?
Nevetséges! hát az már meg volt azelőtt!
Hja kérem, mivel ez változatlan, örök,
Nem sok csudálkozni való van e fölött:
„Felvilágosodtunk“, tudósokká lettünk,
Nem ismerünk többé felsőbb lényt felettünk.

Hjába is állat már a „feudalis“ nép,
Mert tudjuk most már, hogy üres légyömb az ég.
Van léghajónk, melylyel kiloptuk a titkát,
„Hiteles“ adatok, „tények“ bizonyítják.
Példának okáért Mongoljier testvérek,
Kik az „űrben“ csaknem a holdig elértek...
S hogy egy mértföldön túl a vérük eleredt?!
Hát ez természetes! „Phizikai lelet“...
Hát még látsónk, melylyel belátunk a napba,
S új társadalmakat fedezünk fel abba!
Ebből látszik csak még, hogy az Isten frázis,
Melyben sok a feltét, de kevés a bázis...
„Felvilágosodtunk“, tudósokká lettünk,
Nem ismerünk többé felsőbb lényt felettünk.

Hát meg még a vegytan, ez szól ám mellettünk,
Melylyel minden testet elemekre szedtünk,
Csináltunk aranyat, ezüstöt a légből,
S viszont levegőt a zagyva keverékből.
Hja! hol van talantum, s tudományos szellem:
Könnyű ott harcolni az istenség ellen!...
Az egész más kérdés, hogy e tudományban,
Mekkora a tökély, s mekkora hiány van.

S hogy a tudományos paragrafok alatt
Tudunk-e alkotni csak egy kis bogarat.
Egyéb iránt ez tán nem is való ide,
Mert még napfényre jön, hogy hol is a bibe.
Elég az hozzá, hogy tudósokká lettünk,
S nem ismerünk többé felsőbb lényt felettünk.

S van matematikánk, biztos, csálhatatlan!
Az ég titkainak kulesát bírjuk abban.
Kiszámítjuk a nap, csillagok futását,
A szivárvány ívét, az ég pirkadását...
S a végtelen számok kis ujjunkba vannak,
De nagy is a haszna a prakszisban annak...
S ha a tudós mégis, az egekbe járva
Az árokba botlik, s beureked a sárba.
Az a számításon kívül esik kérem,
Gyakran megesisik a tudományos téren.
De mit tudunk biztos, átláthatja bárki,
Bár néha tán egy kis gyermek korrigál ki.
„Felvilágosodtunk“, tudósokká lettünk,
Nem ismerünk többé felsőbb lényt felettünk.

De ne menjünk tovább; az emberre térek.
Mi az?... Anyag, erő! S hol van benn a lélek?...
Sehol!... jöllehet azt mindenütt keresték.
Szerte szét boncsolva az embernek testét,
Csak jól mondja Darwin: Hogy állatok vagyunk,
Ős majom-anyáktól születünk, származunk,
Hogy a nagy természet önmagát alkotta.
S „átalakulással“ mehetett ily sokra,

után csakhamar odahagytak. Az első gróf Barkóczy Máriával kötött frigyot, a második a bécsi báró Bedecker Anna Máriát vette el, s János, a legifjabb, ki a Caraffa-vasaszedrenben mint kapitány szolgált, a nyitramegyei báró Pongrácz Eszterrel lépett házasságra.

Ez utóbbinak házassága által jutott a család a Szakoleza melletti fekvőség birtokába. János azonban nem e helyütt, de Rudabányán töltötte napjait, s itt is halt meg negyvenöt éves korában. Tizenegy gyermeke közül hét kiskorában elhalt. Csak két leány és két fiu maradt életben. E lányok sem érték el azonban a meglelt kort. Éltek virágjában végezték földi pályájukat éppen úgy, mint ifjabb bátyjuk Sándor, a Desewffy-lovaszedred kapitánya.

Jánosnak legidősebb fia volt József, költőnk, ki 1725. október 16-án született Rudabányán, Borsodmegyében. Csak legzsengőbb ifjúságát töltötte be a szülői házában, mert atyja alig tíz éves korában a jezsuiták egri gimnáziumába adta. Hogy természeti hajlamait, szellemi képességeit atyjától vagy anyjától örökölte-e, nincs róla tudomásunk. Valamint arról sincs, hogy milyen szellemben vezették első neveltetését. Valószínű azonban, hogy kiváló gondot fordítottak rá, nemcsak főúri szokástól kifolyólag, de mert a tanulási hajbam már ekkor mutatkozhatott nála. Erre mutat is, hogy a gymnasium mind az öt osztályát jeles sikerrel végezte el. A szó mai értelmében nem lehetne ugyan a jól nevelt szót rá alkalmazni, mert ő ezzel ellenkezőleg eleven, heves vérű, csintalan gyermek volt, ki nem egyszer az iskolai fegyelem paragrafusai ellen is vétett, s ilyenkor büntetést is kapott, de e mellett eszes, gyors felfogású, élénk képzelődésű, s jótanulása következtében tanárainak kedvence. Öreg korában is megemlékezik (a Badalai dolgokban) itt viselt dolgairól:

Sok csintalanságot igaz, hogy mi tettünk,
Nem egyszer virgácut is nyertünk s terdepeltünk.
— — verbuváltam mindig katonákat
Töröknek képzelvén, vágtam a bodzákat.

(Folyt. köv.)

TÖVISES UTAKON.

— Történeti elbeszélés. —

Irtá.

MUNKÁCSI KÁLMÁN.

(Folytatás.)

Hanem az nem tért át sem most, sem később; elő se hozta fiát egész ott léte alatt. Értette a vén róka a módját, hogy lehet valakit legjobban megkínözni — folytonos bizonytalanság által.

A két hét alatt, a melyet náluk töltött, folyton csak házi boldogságukat dicsérte vagy kis fiukat dodelgette, aki azonban nem nagy vonzódást mutatott a nagybácsi irányában.

Talán belátott a lelkébe, — ahhoz bizony nem is nagyon vonzódhatott.

Elutazása előtt való estén a kertben sétált Katalin a kis Jánoskával, midőn egyszerre Zrinyi nagyokat sóhajtozva közeledett feléjük.

Szép kikeleti este volt lanyha eső után. Az égen csillagezrek ragyogtak vörösen, zölden villogva; a földön az eső- és harmatcseppek gyémántjai fénylettek mindenütt a leveleken. A hold ezüstös felhők fátyola alól kandikált ki a felüdült természetre, mely édes balzsamárral volt tele. Szinte nehéz, fojtó volt az illat a mellre, melyet a fésző virágkelyhekől lehelt be; elszédíté, megrészegíté azt. Az ágak között fülemilék csattogtak a tavasz szép napjairól, a meleg napfényről, tünde szellőről; a fekete rigók, pacsirták, tengeliczek felelgettek a gesztenyék lombjai alól. Minden vidám volt, minden örült a földön; csak Katinka keble volt szomorú.

— Miért sóhajtozik nagybátyám? — kérdé résztvevőleg Zrinyitől — talán valami baja van?
— Van bizony, van nagy bajom régen már, de még eddig nem szóltam róla senkinek.

— Hát nekem se mondaná meg? én talán tudnék segíteni.

— Szegény Katinka hugom...!
— Már ugyan miért sajnálkozik rajtam bácsikám, mikor magának van baja?

— A te bajod az én bajom is. Azon együnk se segíthet.
Katinka kérdőleg nézett Zrinyire.

— Ne kívánd tudni édes hugom; elég ha én tudom s örökké kinóz tudata.

— De hisz azt mondják, a megosztott baj fele baj; kedves urambátyám... különösen ha engemet is illet.

— Bizony illet és főképen tégedet illet. De kimondani nem merem. Borzadok, ha rá gondolok.

Es iparkodott remegést színlelni. Katinkának nem kellett azt tettetni; neki valóban remegett egész benseje.

— De hallgatnom még sem szabad. Előbb-több úgy is meg kell mondanom.

Katinka némán kérte, hogy szóljon.

A ravasz róka erre lassan, vontatva, figyelemmel vizsgálva szavai hatását, mondta el szegény áldozatának a rágalmak és hazugságok egész tengerét férjéről. Elhitette vele, hogy nőül vevén őt, mint unokahugát, vérfertőzés bűnébe esett, hogy már előtte volt neki jegyese, kit oda hagyott, hogy fiuk törvénytelen házasságból származván szintén törvénytelen és — még egy egész sereg szennyest bünt sorolt fel ellene. Végül azzal zárta be szavait, hogy az egyház átka nehezedik az ő fejére, mint ki vétkes házasságban él, hogy ez által ki van tiltva az egyház kebeléből, mivel tiltott viszony fűzi Bálinthoz.

Jól tudta a cselszövő, hogy ezt a csapást nem lesz képes Katalin elviselni.

A XVI. században oly igaz, őszinte vallásosság uralkodott egész honunkban, aminő azóta sem, amikor az egyház legszelidebb intése elég volt, hogy valakit jó utra térítsen, amikor az egyházi átoktól sokkal jobban féltet, mit a haláltól.

A szegény nő leborult a földre; ott vergődött, mint egy eltiport fereg, sűrű könnyzáró között.

— Mit tegyek, mit tegyek én Istenem!... mit tegyek...! zokogott folytonosan isszonyu lelki küzdelmekről gyötörtetve.

Zrinyi pedig hallgatott.

— Nagybátyám, az Istenre kérem, mutasson utat nekem, amelyen kiszabadulhatok ez isszonyu állapotból!

Zrinyi nem nyitá fel ajkait.

— Hát nincsen mód a menekülésre; el kell

*S ez annyival inkább magasztos elmélet,
Mert beigazolja a realis élet...
Igen! „állat“ vagyunk; sőt annál is rosszabb,
Kik ily esztelenül, furán gondolkoznak...
„Felvilágosodván“ balgataggá lettünk,
Meglátszik az Isten áldása felettünk.*

Matkovich Gyula.

Vasárnap reggelén.

*Égi fenséggel kel a nap;
Bíborban úszik a bérce:
A virányon ég a harmat
Mint sok ezer piczi mécs;
A pacsirta hangicsálva,
Mindig magasabbra szállva
Ég felé egy imát visz.*

*Ünnepélyes csend uralg a
Bérce- és a völgyeken,
Csak a harang szent kongása
Szétfoly a friss aetherben;
A madárka is igyekszik,
Hogy imája Égnek tessék
Ezen szentelt reggelen.*

*Ünnepruhát ölt ma minden:
Nagy és kicsiny, ifjú, vén,
S mit csak ringat a jó Isten
A természet táj ölében.*

*Mindmeggannyi örvend áldoz,
Hálát, imát az Ének hoz
Ezen napnak reggelén.*

*S azért én is Téged áldlak,
Oh nagy Isten, porban itt,
Hogy semmiből létrehoztak
Mindenható kezeid:
Lelkem, szívem s minden tagom
Neked csakis hűn szolgáljon
Aldca kezéd mivel!*

Szepeshelyi.

Divatos tárcza.

Programbeszéd, zászló, kortestoll, bor, fejbeütés és halál a tényezők, melyek társadalmunkat felkavarják és izgalomban tartják.

A főváros is kitesz magáért, a pártok erejét méterrel méri, minél hosszabb a zászló, annál biztosabb a jelölt megválasztása.

A „éljen“ harsogása a békés csendes utcák szögleteiből ugyancsak furcsán ütődik vissza. Valami országos örömhöz készülődnek?

Az a sok vidám arc, honnét jön?
Hja persze, minden harmadik ember képviselőjelölt rangot visel, minden második ember érdekelve van — hát bizony a rózsás hangulat miért kerülne a jámbor polgárságot.

Az izgalom nőttön nő, a kapitányság éjjeli szobája napról napra szűkebb lesz; a vá-

lasztó víz (bor) ára emelkedik, a spiritus nagy szerepre vergődik.

Az egésznek pedig az a vége, hogy a jó polgár elrontotta egészségét, felzavarta családjá békességét, munkája elmaradt, toroka kiszáradt — hogy aztán ki lett a képviselő — nem olyan fontos dolog — de az bizonyos, hogy a sok korcsmáros a választások után bizton felkeresi a takarékpénztárt, még pedig annak betéti ablakát.

Valamint a Duna folyását nem változtathatjuk, ugy ezt is csak néznünk kell, — a legtöbb mit tehetünk — a sajnálkozás.

De Budapesten még szépen menne a dolog — türethetően legalább.

Sokkal élénkebb képet kapunk a vidékről.

Megvallom őszintén, hogy bizony megszöktem Budapestről — megszöktem, látni a vidéki választásokat, tanulmányozni, hogy mi kép és hogyan történhetik az, hogy egy emberért sokszor oly sokan elvérzenek.

Hát csak ki kell menni falura.

A falu mind egyik házában ott diszeleg a veres vagy zöld palakát, a korteshad a legjobb tegyelmélettel — a boros kancsóval — vagy bankóval fényes nappal hódít.

Szép dolog még is kortesnek lenni. Két heti munka, — és a három évi potya élet biztosítva utána. Nevetnek kedves olvasóim — hiába pedig — mert ez így van. —

Csak azt csodáljuk, hogy daczára a nagy

*

vesznem az örvényben, melybe önkényt rohantam; — nincs semmi mód? . . . Hisz én mindenre kész vagyok.

— De igen is van egy út, amely azonban nagyon nehéz, nagyon terhes.

Gyenge lábaid eltántorodnának rajta.

— Dehogy nehéz, dehogy terhes, hisz nem lehet terheesebb ennél a kínos állapotnál; csak mondja ki, én mindenre ráállok.

— Te kívántad, megteszem: Neked rögtön ez órában el kell hagynod férjedet és gyermekedet és valami kolostorba vonulnod legálább bizonyos időre, hogy vezeklést tarts bűneidért és feloldoztas az egyház átka alól.

Katalin visszaretent e szavakra; ezt még se várta volna.

— Az Isten isszonyuan fog büntetni édes hugom, ha tovább is ily vétkekben maradsz.

Katalin még egyre küzdött, még nem birt határozni. Még mindig szerette férjét, gyermekeért pedig minden kész volt; hisz anyja volt neki.

— Te nem felelsz! Jó — én távozom e Sodomából; itt tovább nem maradhatok. Az Isten legyen irgalmas neked!

— Nem, nem az Istenért, ne menjen el nagybátyám! — sikoltott fel örjöngően — meg kellene halnom, ha itt magamban maradnék. Megyek. Önnel, megyek bárhova, elhagyok mindent, csak az Ur bocsánatát nyerhessem ki.

Azzal kezét nyújtá Zrinyinek és együtt távoztak el a várból.

A második lépés tehát hatalmas ugrás volt a célhoz.

Másnap reggel Bálint neje és vendége szobáit üresen találta.

Kis fia zokogva beszélte el neki, hogy tegnap este a mama könyezve megcsókolta homlokát és azt sugta fülébe: „Többé nem látlak soha“ s azóta hiába hívja, hiába keresi, sehohol se találja őt.

Bálint csak fejéhez kapott, lábait megtántorodtak, forogni kezdett vele a világ, ájultak rogyott le a földre.

Egy hervadt rózsza susogta folyton fülébe ájúlása közben: „Lesz még idő, a mikor ke-

szervesen meg fogod ezt bánni, a mikor elátkozod azt a percet, midőn megszegted szavadat. Jaj neked jaj! . . .“

Érezte, hogy ez az Isten büntetése, amiért megszegte szavát

Mire magához jött ájulásából, már megkapta magyarázatát a szörnyű rejtvénynek.

Asztalán feküdt a megidézés az egyházi és világi törvényszék elé.

— Tehát Zrinyi ügyesen szőtte meghálóját, az áldozat meg volt fogva benne.

IX.

A merre a darvak szállnak.

*Keblem egy nagy éj ezentúl.
Tóth Lőrincz.*

Mint a vándor, aki Sahara óriás homoktengerén mindenkitől elhagyatva, kimerülten tévelyeg; úgy érezte Bálint is magát, mikor a kettős ítélet elhangzott feje fölött: az egyházé, hogy zarándokoljon, mint vezeklő a szent földre — s a világi törvényszéké, amely örök időre száműzte a hazából.

Fészke fel volt dultva, boldogsága semmivé téve, élete mindenkorra megkeserítve s most még azt a földet is el kellett hagynia, hol édes a halál, hol illatosabb a virág, üdőbb a lég, — az édes hazát.

Annyi csapás érte egymásután, hogy még csak az utolsó volt hátra, hogy tökéletesen kétségbeessen.

Neje, akiért legdrágább emlékeit feláldozta, elhagyta, barátai nagy serege elfordult tőle, birtokait, saját atyja és ipája kobozták el magoknak, most még arról a földről is eltűnik, amelyet még egyedül magáénak mert mondani.

Most már az se volt az övé.

Cstüggedt kedélylyel ment várába, hogy megírja végrendeletét, amelyben fiát, akit a sok ármánykodó által félrevezetve az esztergomi szentszék törvénytelennek nyilvánított s így örökösödési jogától megfosztott.

Báthori István lengyel királyra bizza.

Azután kezébe vette a vándorbotot.

Hisz várában se maradhatott tovább, mert azt a hú rokon Zrinyi György kapta meg a környező birtokokkal együtt rokoni szeretete jutalmául, amelytől indítatva felfedte az un-

dok büntényét a család előtt. Tehát mégis elérte vágyát; Balassa birtokai kezébe kerültek. Hogy mily áron, azzal ő nem sokat tördött.

Azóta még vidámabb volt Zrinyi arca, még jobban mosolygott mindenkire.

Csak most kezdte bántani, hogy fiáról már egy év óta mit sem tud.

Elkezdte kerestetni, de minden törekvése, minden kutatás sikertelen volt.

A mátramelléki kis falura persze senki se gondolt, hol egy fiatal pár élvezte az igaz boldogságot, együtt dolgozva a többi jobbágyokkal. . . .

Setét árny kezdte Zrinyit üldözni, egy sötét rémkép, amely azt susogta fülébe mindig: „Megölted fiadat“ és ez a rémkép megrontotta örömét, amelyet terve sikerülve élvezni remélt.

De a másikra, kit megtört, semmivé tett, nem is gondol.

Szegény Bálintot, bizony teljesen megtörte.

Legjobban az fáj szívének, hogy az egyház is elítélte. Él is határozta, hogy vándorlataiban először a szent földre megy eleget tenni a parancsnak, hogy Istenével mi előbb kibéküljön; az emberekkel — úgy is tudta — nem fog soha. Költeményeit, a gyönyörű dalokat, mielőtt eltávozott egyenként szedte elő s dobta a nagy kandalló tűzébe, szomoruan sóhajtva:

„Ti pedig szerzetem átkozott sok versek
Tűzbe mind fejenként égjetez vesszetez.“

Ugy azután elvált mindentől, amit valaha szeretett, ami örömet szerzett neki.

Várát elhagyta, lantját összetörte, bársony ruháit ledobta, fürteit tőből levágta, darócruhát öltött fel, egy nagy botot vett kezébe, sarut lábaira és elindult, hogy bucsut mondjon a szép hazának.

Olyan volt, mind a madár, amelyet elriasztottak fészkeről, mint a virág, amelyet kidobtak a kertből, ahol eddig élt, — hontalan, megvetett; eltiport féreg.

(Folyt. köv.)

szárazságnak — még nem égett el szegény országunk attól a sok hő hazaszeretettől.

Pardon! Majd elfelejtettem, hogy hát hiszen azért kell a választáshoz a bor.

Különben tessék kérem elhinni, hogy népünk most van elemében.

A pártoskodás, pártraoszlás — egymásközi harcz, legkedvesebb küzdtere a magyarnak.

Ha külföldön összejön öt magyar ember — bizonyosan fognak egyület alakítani — de aztán legalább is hatot mindjárt. Párt és párta nélkül nem szeret lenni a magyar.

Csak elbámultam, hogy olyan vidéken, hol máskor csend, rend uralgott — most a legéktelenebb zsvaj tölti be a levegőt.

A választókat úgy fogják ma, mint régebben a verebet. Talán emlékeznek, mikor hat veréb fejet beváltottak egy krajczárért.

Persze most egyetlen választónak feje is sokkal drágább. 30, 40, 50 frt már, ki a milyen.

Pedig sokszor a veréb feje többet érne.

Bizony furcsa dolog ez.

Az egyik kerületben, hol szerencsés valék egy kissé időzhetni, ugyancsak szépet láttam.

A zászló helyett birka, nyulbórt akasztottak ki — a választók mindegyikének síp volt szájában. Tessék aztán elképzelni, hogy milyen concert az.

Mintha csak a jerichói falakat akarnák ledönteni.

A milyen komikus hatást gyakorolt ez a látvány, éppen oly kegyeletes hangulat fogott el, midőn boldogult atyám szülővárosába léptem, Veszprém kies vidékén jártam.

A kocsni minden kerékfordulatával élénkebb és melegebb lett szívem tájékán, a kegyelet szent érzelme elfogott.

Minden fa, minden ház, minden kavics kedvessé vált előttem.

Szegény városi ember létemre, ki a fojtott és romlott levegőhöz szokva vagyok, kéjittasan szivtam magamba a Bakonyból áramló friss és üde levegőt.

A napot, melyet Veszprémbe töltöttem, valóban a kegyelet napjává tettem.

Szeretett atyám volt iskolatársam, dr. Palotay Ferencz kanonok ur páratlan szivességű gazdám, ki valóban úgy fogadott és tartott, mintha édes öcsöcsé lennék, volt mentorom, ki megmutogató mindazon helyeket, melyeken atyám mint gyermek, iskolásfiu megfordult és időzött.

Szóval úgy fogadtak, és úgy éreztem magamat, mintha csak otthonomba jöttem volna.

A kellemesen átélt órák közé kell még számítanom a *Pázmány* ünnepélyt is, melyet a növendékpapság tartott.

Az ifju tűz és szent hev, mely bemutatott munkálataiból kint, biztosítékot nyújtottak, hogy elhagyva az intézetet, hazafias és művelt lekipásztorokat nyerend majdan benuitk hazánk.

Mi fővárosiaknak különösen megható látványt nyujt, midőn a püspök ősz kanonkjaival együtt van, midőn karban, a Minhatóhoz elmondják imájukat, ama méltó imát, mely mindenesetre kedves és meghallgatott irgalmas Istenünk előtt.

Az a szívélyes jóság és kegyesség, melyet a püsköpi karnál egyáltalán tapasztaltam, valóban meggyőződtetett arról, hogy valóban a kath. egyház főpapjai ők, hogy valóban az egyház szerint élnek és cselekesznek.

Lássák kedves olvasóim, azt irtam tárczám elején, hogy „divatos tárcza.“ A kezdet olyan volt, igaz; de midőn csevegésről van szó, midőn az a feladat, hogy érzelmeimet és gondolataimat közöljem, ellenmondásba kerültem tárczám címével, mert hiszen divatnak ugyancsak nem az, a *kegyelet* és a *hála*.

Ezen két érzelm élénk befolyása alatt lévén, ne vegyék az egyszer rosz néven, ha vigság, bohóság helyet a szívilág rejtekéből árultam el valamit.

Vigság, bohóság van különben most elég, a választások nyujtanak a soknál is több fecsegné és csevegési valót, miért untassam önöket tovább?

Be is fejezem írka firkámat, különben még teljesen elveszithetném becses jó indulatukat. Isten velünk!

KADOR SÁNDOR.

Fővárosi levél.

Kedves szerkesztő ur! Bocsásson meg, hogy ez egyszer azzal a melegséggel jövök, hogy kifogyott már a hír-készletem.

Hol is vegyek ilyenkor érdekes újdonságot a maga kedves lapja számára, a majálisi „szesónban“. Mert ha e tánczos világból ki akarnék csipni egy-két érdekes történetkét: vagy bál-krónika reporternek, vagy tárczaírónak kellett volna beállanom; nem akarok arra hivatkozni, hogy felcsaphattam volna a Pikans Lapok levelezőjének is.

Majalist tart az egész világ: a jogász ifjúságtól kezdve — folytatva valamennyi nő-, nőképző-, kiseddóvó stb. egyleteken, végezve a díjtalan lábtü művész gyakornoki segédek társaságai — valamennyi társulat, privát-személy — és *elvont persona*.

Ha végig sétál az ember a Városligetben, minden árnyas hely menhelyet nyújt a majalist csapó társaságnak. Ott jóra való házinesteri család toló-szekeren hoz magával enni valót, ivó-szerszámokat, egy kis sörös hordócskát. Ezek fognak csak jól mulatni. — Amott henteslegények egész koszorukat cipelnek „szalvaladéból“, mik mellé egy pár karcsu virginia megteszi a legkedvesebb szolgálatot, a sör-gőze mellett a legjobb mulatsághoz.

Tessék kérem kimenni a Zugligetbe: ugyan azt látja. Egész seregek — valóságos népvándorlás indul neki a már száradó félben lévő fünek — karikáznak, lapdázna, peczeknek, verekesznek: egyszerűen jól mulatnak az Isten szabad ege alatt.

A Zugliget: detto; Margitsziget: ugyanazon kiadás; Arany fázán, Fehér golya: mintha csak úrlapot töltene ki a levelező, mikor ezekről ír.

Raadással még a pünkösdi ünnepek csak szaporítják a kirándulók számát. Az ember az ugynevezett zöldben alig talál annyi helyet, a mennyin egymaga elférhet: oldalbadőfések — tyukszem letírásokból bőven kijut azon vakmerőnek, a ki elég merész élvezni akarni abból, miben a „fenséges“ nép mulatságból részt vesz.

No meg az állatkert is *neki-élénkül*. Egy csapat ember mindig kész bámuloja a tudós ökröknek. Csodálatos! mintha ezek volnának az első ökrök, kiket a világ megbámul. — A jámbor állatok ugornak, létrát másznak, csöngetnek, lőnek egészen előírás szerint. Én is bámultam, de nem a „tudós ökröket“, ha nem azt az embert, a ki az ökröt ennyire dresszirozni képes. Ebben az emberben arannyal meg nem fizethető paedagogus veszett el! — Kár érte!

És ebben a meleg időben — ebben a „nyári forróságban“ találkozik ember; a ki elég vakmerően neki áll a nagy publikumnak; s invitalja a kis redoutba concerthez. — Az csábitotta egyedül a közönséget, hogy az új király-hymnuszt fogja Odry énekelni. — No de megis járta. A melegtől lehangolt közönség Nagy Sz. Károly ez új magyar himnuszát megtapsolta, megéljenezte ugyan, de hát a várt eredmény mégis elmaradt: az első fele templomi könyörgő ima, a második fele meg nem himnus — magyarnak meg éppen nincs benne egy hang sem magyar. Hát kellett ez neked himnusz-szerző? B. G.

Lapszemle.

A „Pesti Hirlap“-ból: A horvát országgyűlés alig nyit meg, már is közjogi fejtegetésekbe bocsátkozik.

Valóságos zöld elmélet az, a melyet a szélsők most is, mint mindig, bonczolgattak. De most már elmentek egész a közjogi őrzőgő-

sig. A minap még csak arról volt szó, hogy Horvátország társország, most már oda jutottak a tulzók, hogy a monarchia czime nem Ausztria Magyarország, hanem osztrák-magyar-horvát szlavo-dalmát monarchia.

A horvát nagyzzást e cimhóbort teljesen megvilágítja. Eltekintve annak képtelen voltától, mit szólnának az osztrák tartományok, ha a horvát agyremkergetőknek sikerülne keresztülvinniök követelésüket?

Ott vannak a csehek. Csehország csak külön, gazdagabb, népesebb, mint Horvátország. Történeti multja van. Horvátországnak, Magyarországtól különvált története nincsen. Csehország tehát nagyobb joggal követelhetné, hogy államisága kifejezést nyerjen a monarchia czimében. Ugyanezt mondhatók Galiciáról is. Csehországnak 5 millió 557 ezer lakója van. Galiciának pláne 6 millió. Horvátország még a két milliót sem őríti meg egészen. Tehát még Morvaország is nagyobb joggal léphetne a czimkövetelők sorába, mert ennek lakossága néhány száz-ezerrel több, mint Horvátországé. Maga Stajersország előállhatna, mert ennek lakossága is több, mint Horvátországé a most beolvasztott őrvidek nélkül. Vagyis a horvát czimkövetelésben benne van a legvakmerőbb foederalizmus, s a monarchia czime akkor, ha a horvátok követelése megvalósulna, csak ez lehetne: osztrák-magyar-cseh-galicziainorva-stajer-horvát-szlavo-dalmát monarchia.

Mivel azonban ily hosszú és kimondhatatlan czim nem szerezhethetné meg sem a földrajzi, sem a diplomaciai honosságot, a monarchia számára új czimet kellene találni, s mert ez esetben a foederáció, nem pedig dualizmus volna alapja, el kellene nevezni középeurópai Egyesült-Államoknak.

És végre mert monarchiai formák közt, legalább egy közös uralkodó alatt, ennyi önjogu szövetséges állam meg nem maradhatna, a monarchia szükségkép vagy köztársasággá, vagy a régi német Bund mintájára államok szövetségévé alakulna.

Mindez azonban ép oly bolondság, mint a horvát szélsők czimkövetelése. Horvátországot még társország elnevezés sem illeti meg. Kimutattuk a minap ezt egy horvát röpirattal szemben. Elismerjük, hogy Horvátország elvétve socius-nak nevezetik a magyar közjogban, a valódi neve azonban pars annexa. De nem a név határoz. Nevezhetnek egy országot akárminek, ha nincsenek állami attributumai, mindig csak tartomány marad az. Horvátországot tehát országnak nevezik ugyan, de csak úgy mint Csehországot. Állami jelleggel nem bír; mert állam csak egy van a Lajtáninnét: a magyar állam. A zágrábi országgyűlést is csak a horvát tartománygyűlés elnevezés illetné meg, mert e gyűlésnek nincs parlamenti jellege, nincsenek benne felelős miniszterek.

De hát a magyar közjog tele van hibás kifejezésekkel; mert őseink igen jó katonák, nevezetes táblabírák voltak; s akadt köztük nem egy nagy közjogász is. A kifejezések tartalmát azonban nem igen mérlegelték; azért van és különösen volt közjogunkban annyi szó, mely mást fejez ki, mint azon fogalom, melyet érteni akartak alatta. Horvátország közjogi czimét megczáfolja maga a közjog. Horvátországnak a magyar uralom alatt soha sem volt önálló joga. A magyar király Szent István koronájával megkoronázva, Magyarország apostoli királyává lesz. Külön horvát korona és koronázás nem volt, nincs és nem lesz soha. Horvátországnak törvényhozási joga még belügyeire nézve sem volt, hanem csak *statutarius* joga, mint a megyéknek. A horvát bántság magyar ál-

lami méltóság volt, s az jelenleg is. Maga a horvát igazságszolgáltatás a magyarnak volt alárendelve.

Horvátország tehát tartomány volt és az ma is; bármilyen a czime.

De ha a tulzók meg tudnák valósítani a horvát-szlavo-dalmát királyságnak — a mi szintén csak üres frázis — a monarchia czimébe való felvételét, ez egészen más dolog volna. Ez nyílt elismerése volna a horvát államiságnak, a mi nem volt és nincs.

És ez nyílt elismerése volna a foederalizmusnak. Tudjuk mi jól, hogy amíg ez a monarchia áll — és állni fog — a horvát tulzó törekvések soha sem fogják elérni céljukat. A foederalizmust még a csehek és lengyelek sem fogják kierőszakolhatni, annál kevésbbé a horvátok. Mert a foederalizmus egyszerűen megbuktatná, szétbontaná a monarchiát.

De ez a czimkövetelés is mutatja, hova törekvesznek a horvát tulzók. Jól jegyezzék meg ezt, a kik a horvát nagyzzást még mindig csak komikus oldaláról fogják el. De hát a közjogi czim, még ha rejlik is alatta, hasztalan, ha nincs hozzá erő. Hát mikor a közjogi hóbort megfelelő erő nélkül áll.

Hartmann pessimismusa.

— Tauulmány. —

Irta.

Dr. K. L.

(Folytatás.)

Az egyes embernek, bár a világban csak boldogtalanságot, kint s nyomort talál, korántsem szabad visszavonulnia, hanem kötelessége magát az életnek teljesen átadni, hogy a világfejlődést előmozdítsa, s tehetsége szerint a világ célját megvalósítsa. Az egyes egyednek éreznie kell tehát, hogy tagja az egésznek, melynek célját előmozdítani kötelessége. E feladattal ellenkezik az öngyilkosság, mint-hogy ez által az egésznek fájdalma nem kevesebbedik, sőt ellenkezőleg növekszik, mint-hogy az öntudatlannak, az elveszett tagot pótolnia kell; ellenkezik az ascetizmus, mely nem egyéb, mint lassú, s kinnal teljes gyilkosság; ellenkezik továbbá a világ folyásától való visszavonulás, a világ nyomorának tétlen szemlélése, mert bár tudja, hogy minden törekvése esztelen, s bolond, minthogy csalódáson alapszik s csalódásra vezet, mind-azáltal, mert a világ folyása azt kívánja, teljesítenie kell az esztelenséget és bolondságot, „az egyed nem egyéb, mint egy kerék, vagy egy rugó a világ gépezetében, s nincs egyéb feladata, mint kötelességét teljesíteni, hogy az egésznek, melyért egyedüli létezik, fejlődését előmozdítsa.“

A világ megsemmisülése három feltételtől függ.

1. Hogy a létező világban nyilvánuló öntudatlan szellem az emberiségben a lehető legnagyobb mértékben feltalálható legyen, mert csak akkor, ha az emberiségben az akaratnak negatív oldala a szerves, s szervesen világban tárgyiasuló (objectív) akaratot felülmúlja, semmisítheti meg az emberi akarat-tagadás a világnak actualis akartát minden maradvány nélkül.

2. hogy az emberiség az akarás bolondságáról s a létezés nyomáról meg legyen győződve, hogy az emberiséget a nem-létezés békéje, s fájdalomnélkülisége iránt oly erős vágyódás hassa át, s az akarást és létezését támogató okok haszontalanságát s semmiségét oly világosan megismerje, hogy ama a létezés és akarás megsemmisítését óhajtó vágyódás mint tapasztalati ok ellenállhatatlan erővel birjon.

* H. II. 366. l.

3. A megsemmisülés harmadik feltétele, hogy a földlakói között elégséges közlekedés legyen, hogy a közös, egyidejű elhatározás megtörténhessék.

Ez Hartmannak oly nagy hirre kapott, s rendkívül gyorsan elterjedt pessimismusa. Ha közelebbről vizsgáljuk az okot, mely Hartmannat e művének megírására vezette; úgy tapasztalni fogjuk, hogy az nem egyéb, mint azon gyűlölet, melylyel Hartmann a katolicizmus, s általában a kereszténység iránt viseltetik. Megijedt a katolicizmus roppant szellemi hatalmától. S míg a kormányok ezen átható szellemi hatalmat törvények által akarják lenyűgözni; addig Hartmann a tudomány rosszul alkalmazott, s tompa fegyverével akar részt ütni e legyőzhetlen szellemi hatalmon. E gyűlöletében, hogy másokban is elhíntse az elégedetlenség magvát, illusióknak, csalásnak hirdeti a kereszténység magasztos, boldogító tanait, s helyettök az emberiséget lealázó, kétségbeejtő tanokat hirdet; e gyűlölettől elvakítva, nem volt képes gondolatait egységes rendszerbe fűzni, minthogy gyakran homlokegyenest ellenkezőket állít; a világ az isten, s másrészt azt állítja, hogy az ember míg él, el van választva istentől; azért arra kell törekedni, hogy egyesüljünk istennel, igyekezve a semmiségbe. Ha istenhez jutunk, elhagyva e világot, ekkor nem igaz, hogy isten immanens e világban; ha pedig sem a világban nincs isten, sem ezenkívül, akkor egyáltalán nincs s ekkor Hartmann tana atheismus. Tanítja az istentelenséget, de csak urak számára, a csőcselék örüljön, hogy dolgozhatnak, s eszköze lehet a gazdagok kényelmének; s az illusió harmadik stádiumában mégis azt követeli, hogy a világ megsemmisülhetése végett az öntudatlan mindenikben azon fokra jusson, hol a negatív akarat teljes érvényben jelentkezik; — vagy gyűlöletében illusióknak hirdeti a kereszténységet, s kiirtását követeli, mégis elismeri annak egyedül vigasztaló hatását az élet bajaiban; gyűlöletében oly philosophiát hirdet, mely nem philosophia, hanem a magasztos philosophiának valódi gúnyolása, s az emberiségre lealázó.

Isten, lélek, halhatatlanság, az akarat szabadsága, erény (logos, physis, pneuma) azon magasztos eszmék, melyek nélkül valódi bölcsélet nem gondolható, melyek tagadása az emberiség lealacsonyítására vezet, mi ellenkezik a bölcsélet magasztos céljával: „a bölcsészet az universon szellemi rajzának rendszere. A bölcsészeti rendszer alatt tehát nem értem a mesterségesen összetákoltt gondolatredőkeket, nem az egyoldalú alanyi reflexióknak lelki kapocs nélküli halmazát; hanem a mindenséget átható és föntartó ész örök igazságainak és örök életének visszateremtését az emberi gondolkodás komolysága és mélysége által. Mi nem ilyen, az mint alaptalan, saját tenetetlenségénél vagy hazugságánál fogva összeomlik; a philosophia nem egyéb, mint tudományos öszszerű megismerése annak, ami van. Tárnya tehát a valóság, melyről azonban különbözök a vélemények. Mivel pedig értekezésünk oly feladattal foglalkozik, mi a philosophia lényeges oldalára vonatkozó, világos: miképen itt kezdetpontul olyast kell felhozunk, mi az emberi tudásban, mint kétségbe hozhatlan tény előfordul. És ez maga az isteneszme, minek tudamunkbani lételéről csak az kételkedhetik, ki önmagával ellenmondásba bonyolult.**

Az emberi lélek természete sokkal fenségesebb, hogy sem azt, „az öntudatlannak egy

* Bölcsészet szükségképeni tudomány. Damanovszky E. 1872. 23. l.

** Horváth Cyrill. Az isteneszme eredetéről 1846. 31. l.

bizonyos testi organismusra irányzott akarati működései összességének lehetne tekinteni, vagy az öntudat fejlődésében pusztán átmeneti foknak, melynek önnönmagában semmi célja sincs; Hartmann szerint meg kell nyugodnunk ama törvényességén, melyet a magától létező szükség kényszerít az egész mindenségre; s mégis mit találunk az ember életében? Jól ide illenek Masillonnak a lélek halhatatlanságáról szóló szavai: Már ha minden elmúlik a halállal, ha az ember mitsem várhat ezen élet után, ha e föld a mi egyedüli hazánk, eredetünk és boldogságunk, vajjon mért nem vagyunk ezen egyedüli lakhelyünkön boldogok? Ha csak érzéki örömeink végett születünk, miért nem elégitenek ki, mért hagyunk hátra annyi unalmat és keserűséget a szívben? Ha az ember csak állat, miért nem folynak napjai gondtalanul, háborgás, életunság, szomorúság nélkül, mint az állatok élete? Ha nem várhat földi jólétnél külsőt, miért nem találja azt föl valahol a földön, honnét van, hogy a gazdaság nyugtalanít, a dicsőség fásaszt, a gyönyör lankaszt, a tudomány zavart okoz, ingerel, de legkevésbé elégit ki, a közbecsülés alkalmatlan; honnét van, hogy ez mind együttvéve sem elégit ki szíve végtelenségét, mert folyvást új kívánsága támad? — Minden lény meg van elégedve a sorsával, s úgy látszik boldogok is azon állapotban, hova helyezte őket teremtő; a csillagok az égen csöndesen sziporkázzák hamvaikat, nem hagyják el helyüket, hogy más égi testeknek világítsanak; a föld kimért járását követi, s nem száguld ki a csillagok helyére; az állatok a mezőkön laknak, anélkül, hogy irigyelnék az embert, mert városai s gazdag palotái vannak; a madarak örvendve élnek a levegőben, a nélkül, hogy eszükbe jutna boldogabb teremnyre gondolni; minden úgy látszik boldogabb a földön, vagy legalább saját helyét tölti be. Az ember egyedül nyugtalan, elégedetlen, az ember egyedül nemcsak rabja saját kívánatainak, hanem marcangolja őt a félelem, sőt kinokat lel még reményeiben is, szomorú és szerencsétlen az örömeik közt. Egyedül az ember nem talál pontot e földön, hol szíve állandó elégedésre juthatna. Honnét van ez a visszásság? Onnét, mert az ember e földön dislocálva van, azaz nincs a maga helyén. Teremtett az ég számára, azért szíve nagyobb, mint a világ, a föld nem a mi hazánk, mert bennünk Istentől kívül semmi sem elégit ki. Feleljetek ezekre, vagy inkább kérdezd meg szívedet.

De lássuk miképen határozza meg Hartmann a philosophiát, azt a tudományt, melynek az ember életében oly magasztos feladat jutott.

Halljuk saját szavait: „In der Philosophie ist Trost und Hoffnung nicht zu suchen. Zu solchen Zwecken gibt es Religions- und Erbauungsbücher. Die Philosophie aber forscht rücksichtslos nach Wahrheit, unbekümmert darum, ob das, was sie findet, dem in der Illusion des Triebes befangenen Gefühlsurtheil behagt, oder nicht. Die Philosophie ist hart, kalt und fühllos wie Stein; in Aether des reinen Gedankens schwebend strebt sie nach der frostigen Erkenntniss dessen, was ist, seiner Ursachen und seines Wesens. Wenn die Kraft des Menschen der Aufgabe nicht gewachsen ist, die Resultate des Denkens zu ertragen, und das vom Jammer zusammengekrampte Herz vor Grauen erstarrt, vor Verzweiflung bricht, oder weichlich im Welt-schmerz zerfließt, und aus einem dieser Gründe praktisch-psychologische Mechanismus durch solche Erkenntniss aus den Fugen geht: — dann registriert die Philosophie diese Thatsachen als schätzbares psychologisches

Material für ihre Untersuchungen. Eben so registriert sie es, wenn das Resultat dieser Betrachtungen in der menschlich fühlenden Seele der stärker veranlagten Natur eines Andern ein heiliger Unwille, ein die Zähne zusammenbeissender Manneszorn, ein ernster gelassener Grimm über den wahnwitzigen Carneval des Existenz ist, oder wenn dieser Grimm in einen mephistophelisch angehauchten Galgenhumor überschlägt, der mit halb unterdrücktem Mitleid und halb freigelassenem Spott sowohl auf die in der Illusion des Glückes Befangenen, wie auf die in Gefühlsjammer Zerflossenen mit gleich souveräner Ironie hinabblickt, oder, wenn das mit dem Verhängniss ringende Gemüth nach einem letzten befreienden Ausweg aus dieser Hölle späht. Die Philosophie selbst aber ist das namenlose Elend des Daseins — als nur — Erscheinung kommender Thorheit des Weltens — nur Durchgangsmoment der theoretischen Entwicklung des Systems.

(Vége köv.)

Gondolatok.

Az ima a betegek orvossága, szomorúak vigasza, a gyengék erőssége, a bűnösök üdv-szere, az igazak öröme, az élők gyámola, az elhunytak segedelme, az egész egyháznak pedig általános segélyforrása.

GÖNDÖCS BENEDEK.

***

Minden egyes csillag az égen ragyogó tanuként jelzi lételetét a mindenható Istenségnek.

F. S.

****

Kell, hogy az Isten a földi küzdelem porától mintegy elfátyolozva álljon, különben erényt gyakorolni nem lehetne.

NICOLAS.

*****

A tudásban két szélsőség érintkezik, az első a természetes tudatlanság, abban az emberek mind megegyeznek születésükkor; a másikkban a nagy lelkek találkoznak, kik miután mindent átkutattak, amit ember tudhat, végre azt veszik észre, hogy mitsem tudnak.

PASCAL.

*****

Állam törvény nélkül, törvény erkölcs nélkül, erkölcs vallás nélkül meg nem állhat.

RÓDER ALAJOS.

*****

Az ostoba olyan, mint a repedt fazék, Minden kifoly, a mit bele öntesz.

*****

Azon népnek, mely szabad akar lenni, erősen vallásosnak kell lennie; mert a vallástalan népek szolgaságra vannak kárhoztatva örökre.

TOCQUEVILLE.

*****

A testet félted, s az mulandó,
Mint virág hervadt levele.
Ez arcz, ez ajk, homlok, szemek
Meg kell, hogy semmisüljenek.

VÁRADI ANTAL.

Irodalom.

Megjelent a jelesen szerkesztett „Katholikus ifjusági színműtár“ II. füzeté. Szerkeszti: Lehman Ágoston, a budai kath. legényegylet elnöke. — „Az első szereplés.“ Bohózat 1 felvonásban. — „Az egyetlen kabát.“ Bohózat 1 felvonásban. Ára 40 kr. — Kapható a szerkesztőségben: (Bpest, Lipót-tér 9. sz. II. emelet.) Robicsék Zsigmond könyvkereskedésében (V. Nagy-Korona-utca, templom-bazár.)

Frissítő.

A terézvárosi választók ugyancsak megvannak akadva, Busbachot ki nem állhatják, Festetichet pedig nem szeretik.

A fiókcár most már nagykoru — vajjon nemzete mikor lesz azzá?

A. Iszik ön fekete kávé?
B. Igen, de csak úgy, ha az ebédnél Ramsteak volt, vagy ha nem volt.

A. Ugyan mi felől gondolkozol?
B. Semmiről.
A. O, te önző.

Kis leány. De mama kérem, hiszen N. orvos ur nem tud semmit!

Mama. Miért?
Kis leány. No hát, a multkor, mikor nálunk volt, a mamától kérdezte, hogy szabad-e neki dohányoznia.

Pulszky papa valahol azt beszélte, hogy azzélszorkorokat élünk — pedig hát mondhatta volna inkább, hogy malter korszakot.

Hajón utazó. És kapitány ur, történik néha valami baj?

Kapitány. Igen, néha valami utas beleesik a vízbe, de.

Utas: De?
Kapitány. Egy-két nap mulva ki szoktuk halászni.

A byéklis hősök versenye nagyszerűen sikerült; gyöngéd kezek koszorukat akasztottak e modern félistenek nyakába. Így a faszent is mindjárt többet mutat — Kiváncsiak vagyunk, hogy a rongyszedők versenyére hány koszorú készül?

A nagy lébekalán: Pulszky Ferencz a verbászi választó kerületben megtartotta classikus csuklásait és tarackokat is süttöttek tiszteletére a Pesti Napló szerint. E kemény sültbe azonban hihetőleg benn török a foga. Különbösen levihette volna egyszerűen: „Életem korom“ című munkáját, s így ciceróskodnia sem kellett volna.

A kaposvári „Társadalom“ Amerikában levő kágálos szellőző lyukja bedugult; luxus is volna Rosenspitz Sándor doktor urnak a szerkesztőség érdemes szélmalnára folytosan hajtani az ethert csak per puff!

A törforgató amazonoknak csekélyebb a kiadása, mint Éva némely más leányainak; nekik bécsi rongyra sincs szükségük, amennyiben feji első részük úgy kipirul a nemes operatiók alatt, mintha csak azt kérdeznék tőlük: *hogyan kell a rántott levest főzni.* Hogy bevételük mennyi lehet, azt algebra logaritmus és trigonometria nélkül bajos volna kiszámítani. — Annyit azonban gondolhatunk, hogy a hírkörség itt is csodákat művel.

A budapesti paulai szent Vincze egyesület 1883. évi kimutatása.

Nyomorban sinlik az emberiség nagyobb része.

Az emberi vétek okozta nyomoron, kell, hogy segítsen az Isten parancsolta szeretet. „Szeressed felebarátodat, mint tennenmagadat.“ (Máté, 19 r. 19 v.)

Krisztus példája törvénye minden hívón ek.

Ő nem csak kenyeret adott az éhezőknek a pusztában, (Ján. 6, 5—13) nemcsak borral örvendeztette a mennyekzöi vendégségét (Ján. 2, 1—11.) nemcsak az egészségét adta vissza a betegeknek, ő az igazság kenyerevel is táplálta a tudatlan szellemeket, a vigasz olaját és balzsamát öntötte a szomorkodók szíveibe, a lélek egészségét szerezte meg a bűnbeesett embereknek.

„Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is cselekedjétek.“ (Ján. 13, 15.)

Megkönnyíteni ezen élet terheit, enyhíteni a testi nyomort, „megszegni kenyerét az éhezőknek, befogadni a szegényeket, befűdni a meztelent,“ (Iz. 58. 7.) de felszabadítani egyuttal a lelket is a vétek kötelekeitől, felmagasztalni a földi baj által sújtott sziveket és Istenhez visszavezetni, ő vele kibékíteni és újból egyesíteni: ez a keresztény szeretet lényege és gyümölcse.

A világ összes kincsei úgy sem fognak véglegesen megszüntetni ezen élet minden nyomorát, de a lélek buzgó gondozása megkönnyíti a meglevő terhet, tűrhetővé teszi a nehéz keresztet, édessé a fáradságos igát.

Nyomorgó felebarátjának testét és földi életét iparkodik gondozni a keresztény szeretet, de lelkét, halhatatlan lelkét is törekszik megmenteni és megnyerni. Segítve az élet bajain, fel akarja emelni a lelket és fel-emelve a lelket segített igazán és gyökeresen.

S így boldogítja a keresztény szeretet, — segítve a nyomorgó testi bajain, de még inkább orvosolni törekedvén a lélek bajait — az egész embert és egyedül sikeres módon oldja meg ama nagy kérdést, mely az elvesztett paradicsom után siralomvölgygyé változott földünket mindenkor foglalkoztatta és kivált napjainkban oly élesen fellép: az emberi nyomor, a lét elégiájának nagy kérdését.

Egyletünk ezen felebaráti szeretet ápolásának él. Tagjaiban szeretetet kíván, a keresztény önszeretetre és így a szükséges edények megszerzésére buzdít, e szeretet műveinek szülőködő felebarátaink iránt való buzgó gyakorlatára kötelez. Megkivánja, hogy saját lakásaikon felkeresve a szegényeket, meggyőződést szerezzen ezek állapotáról, lelki vigaszt, oktatást, buzdítást nyújtson szenvedő testvéreinknek.

1868. február hó 17-ke óta működik ezen irányban hazánk fővárosában.

Zajtalanul, nem keresve a magáét, mint az igazi szeretet megkivánja (I. Kor. 13, 5.) a lefolyt XV. egyleti évben is a szegények szolgálatában állott. Hetenkint osztogatott élelmi szereket; lakbérrel segített a hajléktalansággal küzdőkön; a szükséges öltönyöket nélkülözöket ruházta; hasznos könyveket juttatott a gyermekeknek; téli időben meleg szobáról, nagyobb ünnepek alkalmával még némi kis megörvendeztetésekről is gondoskodott. Ügyvédi támogatásban is részesített néhányat; orvosa minden földi jutalom nélkül, gyakran sietett a betegekhez, támogatván e részben a helybeli t. cz. gyógyszerészek nagylelkű segítsége által, kik a gyógyszereket ingyen kiszolgáltatták.

Ha nem is mívelt világraszóló dolgokat, tett annyit, mennyit tehetett, annyit, a meny nyire nemesszívú jótévedőinek szeretetadományai, tagjainak fillérei képesíték.

Amit tett, Istenért tett, nem itt, hanem ott várván jutalmát.

„Az a parancsolatunk van Istentől, hogy a ki szereti az Istent, szeresse felebarátját is.“ (I. Jan. 4, 21.) Mivel „szeretet az Istent és a ki szeretetben marad és az Isten ő benne.“ (Ján. 4. 16.)

Azért írja szt. Jeromos: „nem emlékszem, hogy valaha olvastam volna, miszerint az, ki a szeretet műveit buzgóan és szívesen gyakorolta, rossz halállal mult volna ki; sok szószólója van annak és lehetlen, hogy sokaknak könyörgése meg nem hallgattassék.“ (Epla ad Nepot.)

Fájdalmas szívvel kell megemlékeznünk a súlyos csapásról, mely egyesületünket érte dr. Stockinger Tamás elhunytával, ki egyesületünk buzgó alelnöke és lelkes pártfogója volt.

Emléke örökké élni fog és, — nevét ezeken áldják.

Kivánatos, hogy a roppant nyomor terjedésével gyarapodjék az igazi szeretet áldozatkésztsége: a nemesszívú jótévedők szeretetadományai által enyhüljön a nyomor súlyossága, a működő tagok buzgósága által vigasztalódjanak a szomorkodó lelkek.

Diadalmaskodjék a keresztény szeretet az elhatalmasodó testi és lelki nyomoron.

„A kettő — egymond sz. Ágoston — a gazdag és a szegény egymásnak ellentétes, de egymásnak szükséges. Nem volna az emberek között szülőködő, ha volna mindenkor embertársát támogató. A gazdag a szegényért van és a szegény a gazdagért. A szegény könyörög, a gazdag könyörül, és az Isten a legkisebbért is nagyokkal jutalmaz.“ (M. Aug. de verbis Donn. sermo 11.)

Mérleg:

Az évi 1951 frt 98 krnyi bevételből levonva az 1340 „ 37 „ kiadást, maradt: 611 frt 61 kr.

Gr. Cziráky János, elnök.

Kador Sándor, titkár.

Dr. Wolafka Nándor, pénztárnok.

Dr. Balogh Sándor, alelnök.

Dr. Czibulka Nándor, alelnök.

Történelmi naptár.

Junius.

8. Vasárnap. Szent Háromság. 1688. Pope Sándor születik. — 1809. Payne Tamás halála. — 1816. Majnai Frankfurtban a zsidók joga megtagadtatik. — 1867. I. Ferencz József megkoronázása Budapesten.

9. Hétfő. Krisztus sz. v. 1701. Leti Gergely történész, ki naponta 12 óra hosszat írt, meghal 71 éves korában. — 1791. Stefenson George, születése. — 1845. Gévay Antal történetbuvár halála.

10. Kedd. Margit királynő. 1619. Apácai Csere János születik. — 1848. V. Ferdinand István nádort helytartónak nevezi ki Magyarországon. — 1867. Ferencz József király és Erzsébet királyné a Magyarország nevében nekik koronázási ajándékkal felajánlott és átadott 100.000 aranyat a volt honvédek árvái, özvegyei stb. felségélyezésére visszajándékozták.

11. Szerda. Barnabás. 1672. I. Nagy Péter muszka ezár születése. — 1790. Mirabeau jelenti a nemzetgyűlésnek Franklin halálát. A nemzetgyűlés 3 napi gyászt határoz. — 1809. A szent atya Napoleont egyházi átokkal bünteti. — 1847. Franklin John híres tengerész halála. — 1859. Metternich halála.

12. Csütörtök. Urnapja. 1816. Első gőzhajó Németországban a Rajnán. — 1861. Kossuth Londonban elveszti a bankjegy-pert.

13. Péntek. Pádunai szent Antal. 323. Nagy Sándor halála. — 1779. Egyed Antal születése Székesfehérvárról. — 1810. Senne halála. — 1867. A magyar történelmi társulat alakulása.

14. Szombat. Vazul. 451. Attila Orleanst elfoglalja. — 1807. Napoleon győzelme Friedlandnál. — 1854. Egyezkedés Ausztria és a török porta között.

Szerkesztői üzenetek.

Varsányi. Bpest. Jövő számban jön. — Margiti. Örömmel vettük, jövőre okvetlen jön. — Lapunkat jóval több számban küldjük szét, azon reményben, hogy azok, kiknek kezébe kerül és elvtársunknak vallja magát, azt minél szélesebb körben ismertetni sziveskedjék.

H I R D E T É S E K.

Az összes keresztényekhez
Homályban
 láng és égőanyag nélkül
 világító
feszületek.
Elegáns szobadisz.
 1. számú 20 ctm magas
 2 forint 65 kr., 4 forint és 6 forint.
 2. számú 30 ctm magas
 3 forint 35 kr., 5 frt 35 kr és 8 frt.
 3. számú 40 ctm magas
 4 forint, 8 forint és 10 forint.
 A járulék beküldése vagy utánvétel
 mellett megrendelhető e czim alatt:
Fabrik
 chemisch-technischer Bedarfs-Artikel
TEICHMANN & Co.
 Berlin SO., Oranien-Strasse No. 182.

KRISZTA és LEITNER
 a budapesti oltáregylet egyedüli szállítói
BUDAPEST, IV. ker., Lipót-utca 13. szám.

Ajánlják bőven felszerelt raktár-
 rúkat mindennemű
miseruhák,
 reverendák, czimádák,
 egyházi és egyleti lobogók,
 egyházi szövet, damaszt,
 paszománt, rojt, bojt,
 brüsszeli és czérna egyházi
 csipkékben.

Egyházi szerek,
 helyhek, szentségtartók,
 keresztetek,
 templom-készletek stb.

**Arany- és ezüst-
 himzések**
 minden rajz szerint művészileg
 készülnek.
 Tűzaranyozás vagy ezüstözés
 gyári áron
 saját gyárainkban
 legrövidebb idő alatt készülnek.

G y á r :
Havas-utca 7. sz.

Megrendeléseket szegényebb
 egyházközségeknek részletfiz-
 etés mellett is eszközünk.

ZENE
 a családi otthonban.
 Az annyira kedvelt kis kin-
 tornák
ARISTON,
 melyen bárki, minden zeneértelem nélkül is minden
 darabot, a hangjegy alkalmazásával, lejátszani képes,
 kaphatók a legjutányosabban a foraktárban
Eder Antal Gyulánál
 zongoragyáros és raktár-tulajdonos
 IV. Ferencziek-tere 4.
 Ezen hangszer megkedveltetését igazolja azon
 körülmény, hogy 3 vagy 4 hó alatt 3000 darabnál
 több lett elárulva. Elszállítás minden irányban,
 felfizetéssel, és utánvétellel eszközöltetik.
 Egy hangszer 6 hangjeggyel, csomagolva pos-
 tára szállítva, 22 frt, minden további hangjegy
 darabonként 65 kr.

NYARALÓKBA, FÜRDŐKBE.

Utazóknak és turistáknak kézi és nagy
 kofferok 3-35.—, kézi-táskák
 8-30.—, vállra függeszhető táskák 4-10.— Berendezett utá-
 táskák 18-60.— Praktikus összeállított
 tárgyakkal berendezett uti-tekeres 6.—
 Borotválkozó-készlet összeállítva John
 Heiford borotvával 7.— Uti ivópohár
 40 kr.—1.50, frottirozó keztük 40 kr.,
 drót hajkefe 1.— Kulcsok 1-5.—
 Pinczetek 3, 5, 8 üveggel 9-13.50
 Botszék 4-10.— Kanócos gyufatartó
 85 kr. Távcső 7.— Messzelátó sétabotokra
 alkalmazható 3.20. Erős zsebkés 1-2.—
 Vízmentes esőköpeny mindkét oldalán
 hordható 10, 12, 14.— Örbörrel bevont
 löször ülo- vagy fejpárna 6.20.— Tyúkszem-karika doboz
 24-30 kr. Utiszappan dobozban 20 kr. **Biztonsági re-
 volverek** belvé 25 tölténnyel 5, 6, 7.— Kis formájú
 erős lövésű Bulldogg-revolver 9, 10, 11.— Revolver-fegyver
 55.— Elemtentő zseb-boxer 1.— Pontosan járó remontőr
 nickl zsebbőra 10.— Fali inga-óra 4.50. Lapos zsebnapóra
 1.— Időmutató házikó két alakkal és thermometerral 1.00
 Thermometerek 60 kr.—2.50. Plaid-szíjak 85 kr.—2.50.

**Sport-czikkek. Angol dísz-
 bőr-nyereg** 15-
 35.— Angol bőr-kantár 2.65-4.— Kettős szárral 5-8.50.
 Martingal 3.50-4.— Kengyel-szija
 2.50, 3.50. Kengyelvasak 1.60-
 3.50. Nyereg-tekők 2.40-7.—
 Izzasztó 2.75-6.— Fehér mos-
 ható izzasztó 4.50. Zabla 1.80-
 3.50. Trenzli 50 kr.—1.50. Fel-
 csatolható sarkantyú 2.— Lo-
 vagló-gamasznik bőrből és víz-
 mentes vászonból 4.50-7.50.
 Lovagló- és kocsi-köpenyek
 14-20.— Nyereg-zsappan doboza 85 kr. Pegeot löszörnyiró
 olló 5.— Rugany lólabseb-mentő 2.— Kocsibőr- és szerszám-
 puhító kenőcs 50 kr.—1.— Nubian blaking bőrlakk 90 kr
 Óz-bőr kocsiszittához 1.— Ezüst, réz- és más érc-tisztító
 por 25-50 kr.

Vadászat és halászat összes
 Halászó-bot 1.25-15.— Kész zsinór 20 kr.—2.— Mesterséges
 legyek horoggal 12 drb 80 kr.

Mulattatásul. FLOBERT-fegyver
 durranás nélküli, társa-
 ságoknak és czéllövészet betanulásához 7, 10, 11, 16, 24.—
 Flobert-pisztoly 6-15.— Vas czéltábla
 kiugró bohócczal és mozdítással 8-9.—
 mozdítással 3-6.— Csinos nickl lég-
 pisztoly 7.50, ehhez fa czéltábla 75 kr. **Kug-
 lizó-egyleteknek és vendéglősöknek**
 keményfa bábuk 2.50. **Lignum sanctum**
 golyók nagyság szerint 1.50-3.50. Szines lam-
 pionok kertü ünnepélyekhez 20-30 kr. Croquet
 játék 10-20.— Uj angol Lawn Tennis társas-játék
 29.— Karikajáték 12 pár 1.80. Szines gummi-lap-
 dák 15 kr.—1.50. Papír léggömbök 50 kr.—2.—

UJ! Ariston kertben az ifjúságot és felnőtteket mu-
 lattató 6 zenedarabral 24.— Zenedarab külön
 75 kr **Accordeon tremolo** concert-harmonika 7-10.—

Nyaralókba. Az egészség fenntartásához
 szodavíz-készítő, tiszta üdítő szodavíz nyerünk egy-
 szerű bánásmóddal, 2 4 6 8 10 mész-
 7, 10, 12, 14, 50, 17.— lyes
 Legjobb szoda és borkó csomagja 2.— **Víz-
 szűrők** az egészségtelen viz tisztításához 2.50,
 3-5.— **Fagyalt-gépek** receptekkel
 3 6 12 adagra kétélfé fagyalt
 7.50 11.50 16.50 nak 15-21.— Vajké-
 szítő vas hajtókerékkel 4.50, 6.50. Vaj- és sajt
 tányérok üveg fedővel 1-6.— Sodrony étel-
 borító legyek ellen 50 kr.—1.80. Kis borsó-
 ebédlő-asztalra 1.20. Kerti gyertyatartó 1-3.—
 Japáni kerti napernyők 1.— **Comfort kávé-
 gép,** legjobbnak elismert, 1-10 csészére 5.60-12.80. Angol
 asztali evőeszközök. Vas mángorló nagy hajtókerékkel, szá-
 bályozható rugókkal 50.— Családi mágleg 10 kilóg 6.—
 Kézi palack-dugaszó 1.40. Hidraulikus hordószád italok
 megromlása ellen 1.— Biztonsági borlehuó gummicsovek
 2.70, 3.50. Önműködő dugaszhozó 80 kr.—3.— Szobapadló-
 lénymáz doboz 70 kr. Ragasztószerszám üveg és porcellánhoz
 65 kr. Píge perpetuelle, egérfogó több egerekre 70 kr.
 Jótállás melletti fogkefék 35-70 kr. Virágasztalok 7-15.—
 Virágharmonika 40 kr. Kézi virágfecskenő 1.20-3.— Kerti
 fecskendők 14-21.— **Függő
 hintaágy** 2.70, 4.50, 6.50, egész
 nagy széjjelfeszítő lécczelkel 14.—
Anyáknak
 önműködő szoptató-üveg 1.50. Is-
 mert angol foggyöny 3.— Allóvet-
 és anyaméh-fecskenő 1.80-4.—
 14.— Törhetlen lavoir gyermekeknek 1.50-2.—

UJ! UJ gyermekbaleső-kocsi
 14.— Törhetlen lavoir gyermekeknek 1.50-2.—

Próba-megrendeléshez 721 ábrás árjegyzéket mellékel, meg nem felelő tárgyakat visszavesz
KERTÉSZ TÓDOR Budapest, Dorottya-utca
 1-ső szám.

LUEFF M.
 illatszerész
 Budapesten, váczi-utca 28. sz. alatt.
 a lehető legolcsóbb árak mellett a
 következő legfinomabb és legújabb
 francia és angol illatszereket ajánlja,
 u. m. :
Corylopsis du Japon.
 Mascotte Zamora Pouquet,
 Melati, Heliotrup bláne,
 Arany lilium,
 Gyöngyvirág, Oriza Lys és Ibolya.